

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Пенчо Стоянов Пенев относно научната и преподавателска дейност на доц. д-р Пламен Веселинов Киров във връзка с участието му в конкурс за професор по Конституционно право, обявен от Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Държавен вестник бр. 13 от 2015 г.

Със заповед № РД 38-186/19.03.2015 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски” съм назначен за член на научно жури по повод обявен конкурс за професор по Конституционно право. В това си качество представям в срок становище относно научната и преподавателска дейност на доц. д-р Пламен Веселинов Киров, участник в конкурса.

Името на доц. Киров е добре известно на българската правна общественост. Научните му изяви в областта на конституционното право са многобройни. В настоящото становище ще се опитам, колкото и трудно да е това предвид ограниченията в обема на изложението, да очертая най-съществените приноси елементи в значителната му научна продукция за последните десет години след избирането му за доцент по конституционно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”.

Без съмнение в центъра на научната продукция на доц. Киров за този период е монографията му „Конституиране на представителното управление в България”, изд. Сиела, 2015 г. Това е едно пълно, задълбочено и меродавно изследване на същностни въпроси на съвременната представителна демокрация в България. На петстотин тридесет и осем страници авторът разполага със съждения, идеи, конкретни анализи и предложения по фундаментални въпроси на представителното управление. Монографията е първото всеобхватно изследване по тази тема, която е жизнено важна за функционирането на демократичната държава в условията на модерния конституционализъм. Трудът на доц. Киров не само обобщава опита и го разполага върху координатната система на европейската конституционна практика, но предлага и добре обмислени

бъдещи нормативни и практически разрешения. Очертани са компетентно и задълбочено различните конституционни модели на изборителните системи, партийните системи и представителните събрания, генетично свързани с основополагащата фундаментална идея за народния суверенитет, при която субект на държавната власт е народът, но не като абстрактно понятие, а като реален народ, който обхваща всички граждани като множество от взаимодействащи групи с реално съществуващи вътрешни напрежения и противоречия. От конституционноправна гледна точка се анализират съвременни явления като формирането на множество политически партии, съществуващи прояви на партийно инженерство, електорална ерозия и липса на стабилност и адекватност, появяването на различни политически лидери, при което в известна степен се деформира идеята за политиката като общо дело. Като проблем на съвременното политическо представителство се изтъква ниската изборителна активност. Основателно се посочва, че въвеждането на демократични принципи в изборителните системи е най-важната гаранция за автентичното политическо представителство. Отделено е подобаващо място на въпросите, свързани с общото и равно изборително право, както и на другите основополагащи елементи при осъществяването му: тайната на гласоподаването, равнопоставеността на участниците, спазване принципа на състезателност.

Особено ценно в труда е, че се предлага нова теоретична концепция, при която разграничаването на изборителните системи (мажоритарна, пропорционална, смесена) се прави въз основа на три същностни елемента – системата за определяне на изборния резултат, изборителния район и изборителната бюлетина, които същевременно са и отправни точки за анализ и усъвършенстване.

Много важно е да се отбележи, че в частта на анализа на изборителните системи, авторът всъщност обобщава и теоретично осмисля и собствения си опит като пряк участник в наблюдението и регулацията на провеждани избори в качеството му на член на ЦИК, секретар по правните въпроси при Президента и член на Конституционния съд. Търсенето на добрия политически, теоретичен и практически алгоритъм е свързано с

осмислянето на собствения опит – нещо рядко и за това много ценно при провеждането на фундаментални научни изследвания. Това всъщност е едно от най-големите достойнства на труда.

В монографията се правят ценни предложения във връзка с упражняване на активното изборително право – преминаване към постоянни изборителни списъци, упражняване на изборителните права от хора с увреждания, съобразно с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Важно място в монографията е отделено на статута и функционирането на партияната система в България. Разглежда се темата за допустимите ограничители на политическия плурализъм, минималните прагове за достъп по партияната и политическата система, финансирането на партиите, гъвкавите партияни листи и правото на преференциален вот.

В третата част на труда се разглеждат въпросите на модела на представително управление в България. Подчертава се, че отличителна черта на българския модел е относителната стабилност и своеобразна недосегаемост на Народното събрание при взаимоотношенията му с другите държавни институции. Отсъства ефективно правило за разпускане на парламента, с което да разполага Министерския съвет в противовес на парламентарния контрол и това превръща Народното събрание в своеобразен център в системата на разделените власти. Потърсен е отговор на въпроса защо в България конституционният законодател (ВНС) въведе елементи на дуалистичния модел на полупрезидентската република и би трябвало да се съгласим с автора, че причината за това е отсъствието на стабилна парламентарна традиция в българския политически живот. С основание авторът вижда в конституционния модел от 1991 г. и уредената с него силна легитимност на президента, съпоставена с недоминиращите му правомощия, едно оригинално решение, което в определена степен активизира не само институциите, но и елементите на гражданското общество.

В последната част на труда се разглеждат важни теоретично-практически въпроси за свободния депутатски мандат, имунитета на народните представители, функционирането на изискванията за несъвместимост. Обосновава се въвеждането на законодателни стандарти

за функционирането на вътрешнопартийната демокрация главно относно правилата за подбора на кадрите и процедурите за излъчване на ръководни органи. Монографията завършва с разглеждане на конституционната уредба, свързана с формирането на правителството. Верен на аналитичния подход и тук авторът изказва ценни съображения във връзка с изискването за двойно гласуване, критикува игнорирането на политическата програма на правителството като важен елемент при избора и съотношенията между колективната и личната инвестиция. Правят се ценни предложения *de lege ferenda*.

В заключение монографията на доц. Киров е един обемен, задълбочен и много полезен труд по въпросите на представителното управление в България, кулминация в неговите научни изследвания досега и обобщаващ личния му опит като конституционен съдия, бивш член на ЦИК и водещ експерт в президентската администрация. Сам по себе си този труд е достатъчен, за да обоснове професурата на доц. Киров.

Наред с монографията на вниманието на научното жури са представени още 16 публикации – студии, статии, научни доклади по важни теми на съвременния български конституционализъм: „Президентската институция - проблеми и предизвикателства”, „Класическият дебат за политическото представителство и критериите за оценка на избирателната система”, „Концепцията за пропорционалното представителство”, „Рационализиране на българската избирателна система”, „Съвременни предизвикателства към представителното управление”, „За вота на недоверие и вота на доверие към правителството в българския конституционен модел”, „Съвременни предизвикателства пред плуралистичната демокрация”, „Дефекти в съвременно представително управление”, „Законодателни уредби на избирателното право на гражданите”, „Конституционноправни проблеми на електронното гласуване”; „Демократични стандарти за функционирането на избирателни системи”, „Принцип за уседналост в контекста на скритата ревизия на Конституцията”, „Върху правото на мнение”, „Конституционна недопустимост на дискриминацията”, „За допустимите граници на разширяването на избирателното право”.

Многобройни са научните приноси на автора в тези студии и статии. В тях се засягат много актуални въпроси на съвременното конституционно и държавно право. Препоръчителният обем на настоящото становище не ми позволява да се спра на тях подробно, само ще кажа, че напълно споделям приносните моменти в тях така, както сам авторът ги е определил в представената от него справка съгласно изискванията на конкурса. Отново ще подчертая обстоятелството, че основната причина за разнообразието и дълбочината се дължи най-вече на научното осмисляне на практическия опит, натрупан от доц. Киров на длъжностите, които е изпълнявал във важни институции, формиращи българската държавност.

Впечатляваща е и преподавателската кариера на доц. Киров като преподавател по Конституционно право в СУ „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Академията на МВР, УНСС, РУ „Ангел Кънчев“, ЮЗУ „Неофит Рилски“. Там той е разработил и осъществил лекционни курсове по Конституционно право, Сравнително конституционно право, Избирателни системи и избирателни процедури, Европейски избирателни системи, Организация на правозащитните институции, Основни права на човека и гражданина, Защита правата на човека.

Доц. Киров е научен ръководител на две успешно защитени докторанти – на докторант Пламена Пенова и на докторант Александър Цеков. Той е осъществил и научно ръководство на седем проекта по НИС в катедра Конституционноправни науки към ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“. Доц. Киров е съставител и научен редактор и на редица авторитетни сборници с изследвания по конституционно право: двутомника „Сто и тридесет години български конституционализъм – проблеми и тенденции“; „Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм“; „Двадесет години от приемането на четвъртата българска Конституция“; „Конституционни изследвания 2012 – 2013г. Конституционноправна защита на основните права и свободи“.

Накрая искам да подчертая нещо много важно – заслугите на доц. Пламен Киров за развитието на конституционното право като живо право чрез дейността му като конституционен съдия от 2006 г. досега. Неговите

решения (като докладчик по делата), неговите особени мнения и становища дават съществен принос в научното и практическо развитие на българското конституционно правосъдие.

В заключение като член на научното жури без колебание заявявам убеждението си, че доц. д-р Пламен Киров притежава всички необходими качества и отговаря на необходимите условия, за да му бъде присъдено научното звание професор по Конституционно право в СУ „Св. Климент Охридски”, за което давам своя положителен глас.

проф. д-р Пенчо Пенев